

Godišnjak za znanstvena istraživanja, br. 1, 2009.

Subotica: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 281 str.

Prije dvije godine Skupština Autonomne Pokrajine Vojvodine odobrila je osnutak Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata kao prve profesionalne institucije koja se bavi očuvanjem, unapređenjem i razvojem povijesno-kulturne baštine hrvatske zajednice u Vojvodini. Od tada Zavod ostvaruje ambiciozan plan rada nastojeći djelovati na području kulture, umjetnosti i znanosti, ali i arhivistike, menadžmenta te edukacije u kulturi.

U sklopu svoje znanstvene aktivnosti Zavod je 2009. pokrenuo *Godišnjak za znanstvena istraživanja*, publikaciju u kojoj se namjeravaju objavljivati znanstveni radovi o kulturi i identitetu vojvođanskih Hrvata. Pomalo neuobičajeno, uredništvo *Godišnjaka* odlučilo je u prvome broju objaviti pretiske već objavljenih znanstvenih radova. Ta je odluka donesena zbog općeg stanja zajednice Hrvata u Vojvodini, ali i stanja znanstvenih istraživanja. Naime složene političke prilike desetljećima su onemogućivale ili marginalizirale znanstveno istraživanje kulture i baštine vojvođanskih Hrvata. Osim toga vojvođanski su se Hrvati posljednjih desetljeća našli u pomalo apsurdnoj situaciji da su i malobrojni rezultati znanstvenih istraživanja o njima teško dopirali do njih samih. Stoga je uredništvo odlučilo u prvome broju objaviti radove koji svojim značenjem i strukturom predstavljaju svojevrsnu retrospektivu znanstvenih istraživanja o vojvođanskim Hrvatima provedenih posljednjih godina.

U *Godišnjaku* je objavljeno jedanaest radova autora iz Hrvatske, Mađarske i Vojvodine (Srbije). Riječ je o radovima koji su nastali od 1998. do 2007., pa se

prema kriterijima društveno-humanističkih znanosti može reći da predstavljaju recentna znanstvena istraživanja. O njihovoj kvaliteti svjedoči i popis časopisa i zbornika u kojima su objavljeni kao prvotisk (Bosna franciscana, Croatica christiana periodica, Hrvatska revija, Časopis za suvremenu povijest, Marulić, Jezik i identitet (zbornik), Studia ethnologica Croatica, Sociologija i prostor, Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine i Obnovljeni život).

Izbor radova, kao što je već rečeno, napravljen je s namjerom odabira reprezentativnog uzorka koji pokazuje sadašnje stanje u znanstvenom istraživanju kulture, identiteta i povijesti vojvođanskih Hrvata. Radovi obuhvaćaju različita znanstvena polja: povijest, jezikoslovlje, etnologiju, sociologiju i filozofiju, pa su tako i strukturirani u posebna poglavlja u *Godišnjaku*.

Popis autora i tema svjedoči o opredjeljenju uredništva da se u *Godišnjaku* predstavljaju radovi priznatih znanstvenika ne samo iz Hrvatske ili iz hrvatske zajednice u Vojvodini nego i svih drugih čiji se znanstveni interes u cijelosti ili djelomično odnosi na kulturu vojvođanskih Hrvata. Tako *Godišnjak* počinje radom nažalost prerano preminuloga mađarskog povjesničara Istvána Györgya Tótha, koji se bavio proučavanjem djelovanja katoličkih misionara u ugarskom Podunavlju tijekom 17. stoljeća i u svome znanstveno-istraživačkom radu otkrio brojne činjenice važne za povijest vojvođanskih Hrvata. Radovi s povijesnom tematikom obuhvaćaju i druge teme od ranoga novog vijeka sve do najnovijeg doba. Tako se Franjo Emanuel Hoško bavi djelovanjem franjevacu u vremenu kasnog jozefinizma, Robert Skenderović istražio je na temelju arhivske građe odnose biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Ivana Antunovića, Ste-

van Mačković svoj je rad posvetio važnome povijesnom događaju proslave 250. godišnjice doseljavanja posljednje veće skupine Bunjevaca, Mario Bara proučavao je djelovanje Hrvatske seljačke stranke u Bačkoj, a Slaven Bačić (pod pseudonimom Bruno Skenderović) pisao je o formiranju nacionalne svijesti kod Bunjevaca u Bačkoj od 18. stoljeća pa sve do događaja devedesetih.

Uz te radove s povijesnom tematikom *Godišnjak* donosi također vrijedan i aktualan rad Petra Vukovića »Bunjevački jezik – korijeni, varijeteti, perspektive«, zatim etnološku studiju Milane Černelić o različitim pristupima istraživanju bunjevačkog identiteta, rad sociologa Zlatka Šrama o kulturnom i političkom konzervativizmu među bunjevačkim Hrvatima u Vojvodini te dva rada koja su uvrštena kao filozofski ogledi: Ante Sekulića o prinosima proučavanju filozofske baštine podunavskih Hrvata te Tomislava Žigmanova o moralnim pitanjima u bunjevačkim narodnim poslovicama i izrekama.

Prvi broj *Godišnjaka* završava radom Tomislava Žigmanova i Marija Bare »Monografije o Hrvatima u Vojvodini od 1990. do 2008. – osnovne informacije«. Taj je

dini rad koji je u prvome broju objavljen kao prvotisk koristan je bibliografski prilog o monografijama o vojvođanskim Hrvatima objavljenima tijekom posljednja dva desetljeća i svojim sadržajem zaokružuje ovaj broj *Godišnjaka*.

Dvanaest radova objavljenih u *Godišnjaku* i brojne znanstvene reference na koje se pozivaju pokazuju da danas već postoji prilično snažna znanstvena produkcija koja se izravno ili neizravno bavi tematikom kulturno-povijesnog identiteta vojvođanskih Hrvata. Brojnost i heterogenost tema svjedoče također da su kultura i povijest vojvođanskih Hrvata doista interesantne i da su već dosad privukle brojne znanstvenike. Ideja da prvi broj *Godišnjaka* počne već objavljenim radovima ima svoju jasnu logiku, jer priroda je znanstvene periodike da je slabo dostupna i poznata uglavnom samo uskom krugu znanstvenika koji su za nju profesionalno zainteresirani. Stoga je takva odluka uredništva *Godišnjaka* bila sasvim opravdana i nužna. Ona pokazuje i još jedno njihovo važno opredjeljenje – da *Godišnjak* osim akademskoj zajednici bude dostupan i najširem čitateljstvu, prije svega samim vojvođanskim Hrvatima.

Robert Skenderović

*Hrvatski institut za povijest,
Zagreb*